

Fáðu já

Vitundarvakning um kynferðislegt, andlegt og líkamlegt ofbeldi gegn börnum

Maí – ágúst 2013

Efnisyfirlit

Bls.

- 3 **Framkvæmdalýsing**
- Ítarlegar niðurstöður**
- 5 Sp. 1 Hefur þú séð myndina Fáðu já?
- 6 Sp. 2 Hversu áhugaverð fannst þér myndin Fáðu já? Vinsamlega notaðu kvarðann 1-10 þar sem 1 þýðir alls ekki áhugaverð og 10 þýðir mjög áhugaverð.
- 8 Sp. 3 Eftir að hafa horft á myndina Fáðu já, finnst þér þú skilja betur eða verr hvað það þýðir að fá samþykki fyrir kynlífi?
- 9 Sp. 4 Eftir að hafa horft á myndina Fáðu Já, finnst þér þú skilja betur eða verr hver munurinn er á kynlífi í raunveruleikanum og kynlífi sem sýnt er í kvikmyndum eða klámi?
- 10 Sp. 5 Hvernig heldur þú að það verði að tala um kynlíf við eftirtalda aðila eftir að hafa séð myndina Fáðu já? Foreldra þína
- 11 Sp. 6 Hvernig heldur þú að það verði að tala um kynlíf við eftirtalda aðila eftir að hafa séð myndina Fáðu já? Kennara
- 12 Sp. 7 Hvernig heldur þú að það verði að tala um kynlíf við eftirtalda aðila eftir að hafa séð myndina Fáðu já? Þann sem þig langar að stunda kynlíf með
- 13 **Leiðbeiningar um túlkun niðurstaðna**

Framkvæmdalýsing

Lýsing á rannsókn

Unnið fyrir	Heimili og skóli
Markmið	Að mæla áhorf á og viðhorf til myndarinnar „Fáðu já“ sem var hluti af SAFT mælingunni um net- og farsímanotkun barna og unglinga.
Framkvæmdatími	Fyrirlögn: Maí - júní 2013 Net: 2. júlí - 27. ágúst 2013 Fyrirlögn: Börn úr 4.-10. bekk svöruðu spurningalista
Aðferð	Net: Haft var samband við 1500 foreldra barna á aldrinum 10-16 ára með tölvupósti þar sem þeim var kynnt könnunin með ítarlegum hætti og óskað eftir þátttöku þeirra og barna þeirra. Samþykktu þeir þátttöku fyrir sig og barnið fengu þeir sendar með tölvupósti tvær slóðir sem vísuðu annars vegar í foreldrakönnunina og hins vegar í barnakönnunina. Foreldrar sem haft var samband við eru þátttakendur í Viðhorfahópi Capacent Gallup.
Verknúmer	4022745

Stærð úrtaks og svörun	Net	Fyrirlögn	Heild
Úrtak	1500	585	
Svara ekki	1071	60	
Fjöldi svarenda	429	525	954

Hlutföll		SAFT mæling 2013	Þjóðskrá
Kyn	Strákur	50,3%	50,7%
	Stelpa	49,7%	49,3%
Fæðingarár	2003	8,4%	14,1%
	2002	13,4%	14,0%
	2001	17,0%	14,4%
	2000	14,5%	14,6%
	1999	14,5%	14,1%
	1998	15,8%	14,3%
	1997	16,4%	14,7%
Búseta	Höfuðborgarsvæðið og nágr.	57,9%	52,8%
	Landsbyggðin	42,1%	33,6%

Reykjavík, 14. mars 2013

Bestu þakkir fyrir gott samstarf,

Jóna Karen Sverrisdóttir
Ólafur Elínarson
Sarah Knappe

Allar ábendingar varðandi framsetningu skýrslunnar eru vel þegnar.
Vinsamlegast sendið tölvupóst á abending@capacent.is til að koma þeim á framfæri.

VITUNDARVAKNING

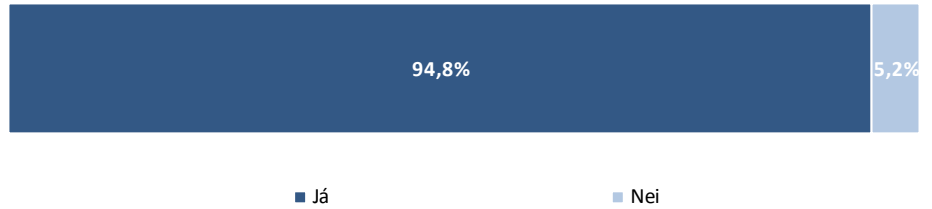
um kynferðislegt, andlegt og líkamlegt
ofbeldi gegn börnum

Sp. 1. Hefur þú séð myndina Fáðu já?

	Fjöldi	%	+/-
Já	146	94,8	3,5
Nei	8	5,2	3,5
Fjöldi svara	154	100,0	
Tóku afstöðu	154	98,7	
Tóku ekki afstöðu	2	1,3	
Fjöldi svarenda	156	100,0	

Þeir sem eru í 10. bekk voru spurðir þessarar spurningar.

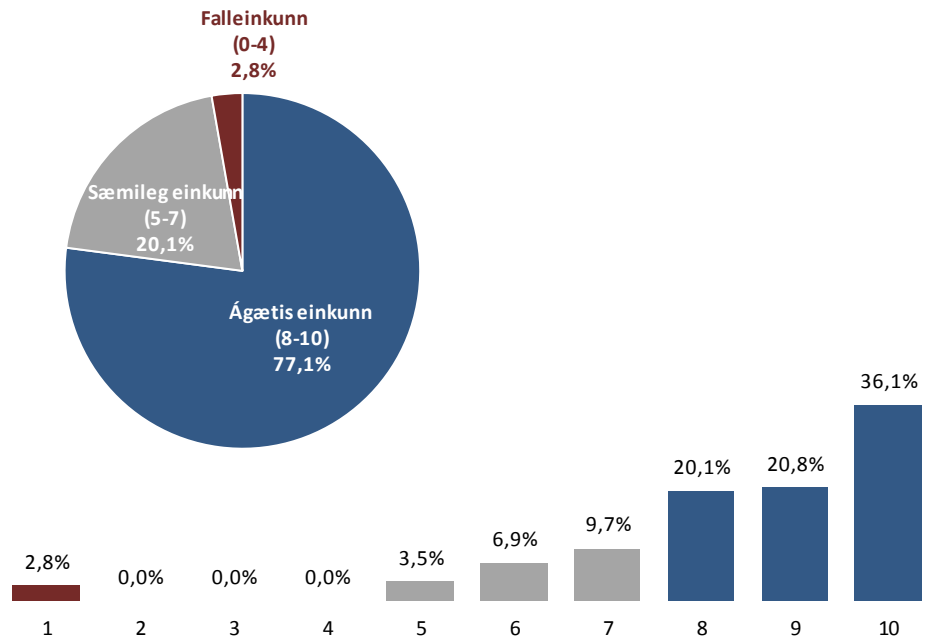
Vegna einsleitni í dreifingu svara eru greiningar ekki sýndar.

Sp. 2. Hversu áhugaverð fannst þér myndin Fáðu já? Vinsamlega notaðu kvarðann 1-10 þar sem 1 þýðir alls ekki áhugaverð og 10 þýðir mjög áhugaverð.

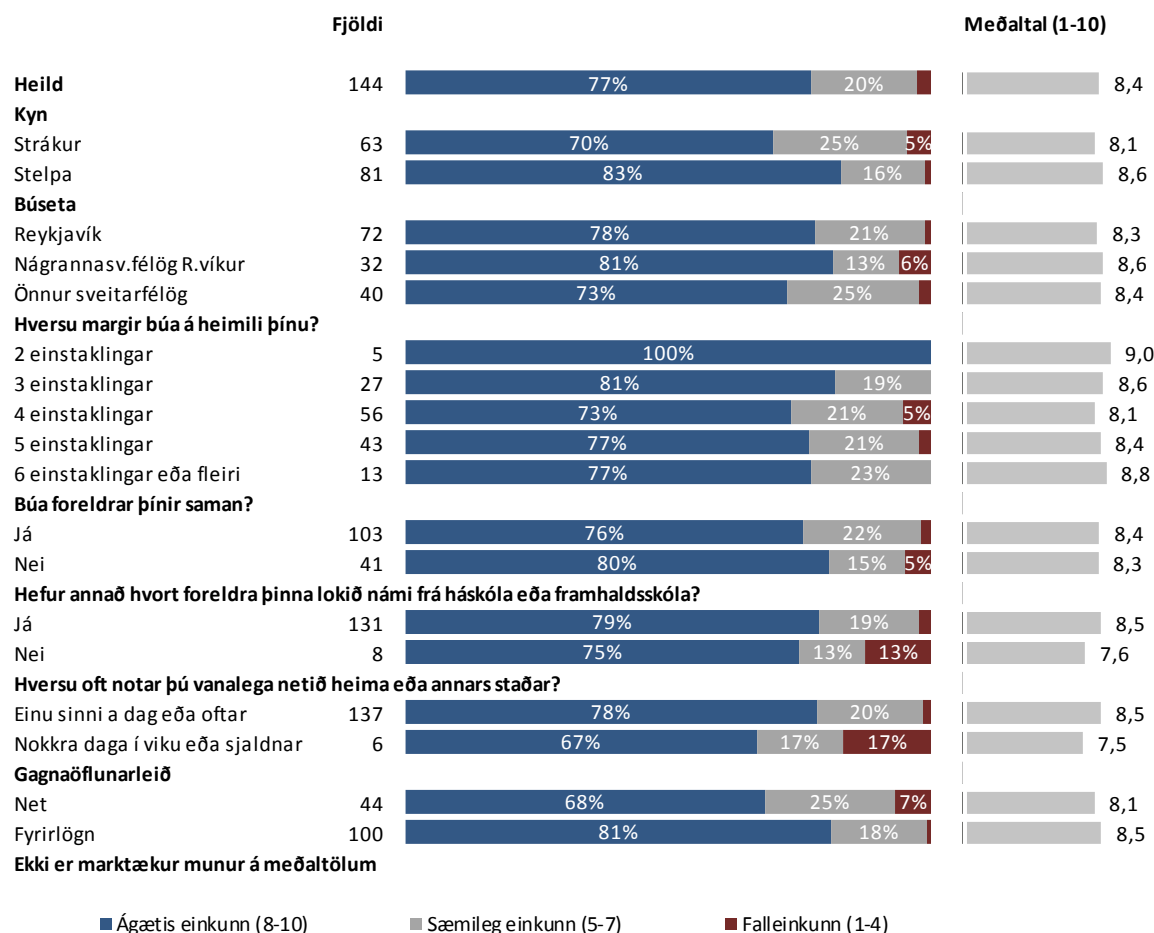
	Fjöldi	%	+/-
10	52	36,1	7,8
9	30	20,8	6,6
8	29	20,1	6,6
7	14	9,7	4,8
6	10	6,9	4,2
5	5	3,5	3,0
4	0	0,0	0,0
3	0	0,0	0,0
2	0	0,0	0,0
1	4	2,8	2,7
Ágætis einkunn (8-10)	111	77,1	6,9
Sæmileg einkunn (5-7)	29	20,1	6,6
Falleinkunn (1-4)	4	2,8	2,7
Fjöldi svara	144	100,0	
Tóku afstöðu	144	98,6	
Tóku ekki afstöðu	2	1,4	
Fjöldi aðspurðra	146	100,0	
Spurðir	146	93,6	
Ekki spurðir	10	6,4	
Fjöldi svarenda	156	100,0	
Meðaltal (1-10)	8,4		
Vikmörk ±	0,3		

Þeir sem höfðu séð myndina Fáðu já (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

Sp. 2. Hversu áhugaverð fannst þér myndin Fáðu já? Vinsamlega notaðu kvarðann 1-10 þar sem 1 þýðir alls ekki áhugaverð og 10 þýðir mjög áhugaverð.

Þróun

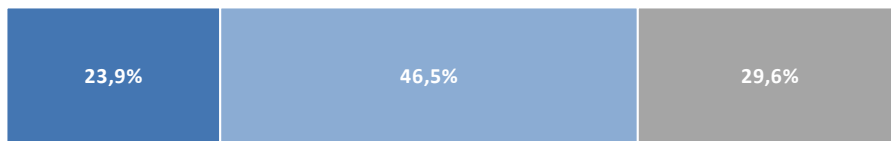
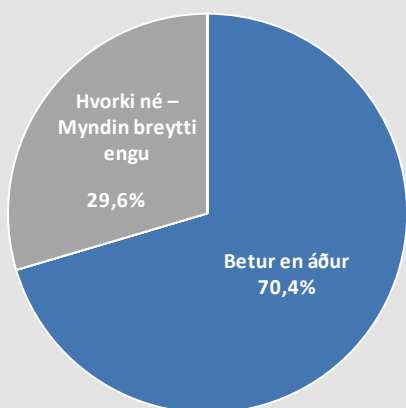

Ath. í nokkrum flokkum eru fáir svarendur og því þarf að túlka niðurstöður með varúð.

Sp. 3. Eftir að hafa horft á myndina Fáðu já, finnst þér þú skilja betur eða verr hvað það þýðir að fá samþykki fyrir kynlífi?

	Fjöldi	%	+/-
Mikið betur en áður (5)	34	23,9	7,0
Nokkuð betur en áður (4)	66	46,5	8,2
Hvorki né – Myndin breytti engu (3)	42	29,6	7,5
Nokkuð verr en áður (2)	0	0,0	0,0
Mikið verr en áður (1)	0	0,0	0,0
Betur en áður	100	70,4	7,5
Hvorki né – Myndin breytti engu	42	29,6	7,5
Verr en áður	0	0,0	0,0
Fjöldi svara	142	100,0	
Tóku afstöðu	142	97,3	
Tóku ekki afstöðu	4	2,7	
Fjöldi aðspurðra	146	100,0	
Spurðir	146	93,6	
Ekki spurðir	10	6,4	
Fjöldi svarenda	156	100,0	
Meðaltal (1-5)	3,9		
Vikmörk ±	0,1		

Þeir sem höfðu séð myndina Fáðu já (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

■ Mikið betur en áður
■ Nokkuð betur en áður
■ Hvorki né – Myndin breytti engu
■ Nokkuð verr en áður
■ Mikið verr en áður

	Fjöldi	Meðaltal (1-5)			
Heild	142	24%	46%	30%	3,9
Kyn					
Strákur	61	25%	46%	30%	4,0
Stelpa	81	23%	47%	30%	3,9
Búseta					
Reykjavík	72	21%	44%	35%	3,9
Nágrannasv.félög R.víkur	32	31%	47%	22%	4,1
Önnur sveitarfélög	38	24%	50%	26%	4,0
Hversu margir búa á heimili þínu?					
2-3 einstaklingar	32	19%	41%	41%	3,8
4 einstaklingar	55	22%	56%	22%	4,0
5 einstaklingar	42	31%	40%	29%	4,0
6 einstaklingar eða fleiri	13	23%	38%	38%	3,8
Búa foreldrar þínir saman?					
Já	101	26%	50%	25%	4,0
Nei	41	20%	39%	41%	3,8
Hefur annað hvort foreldra þinna lokið námi frá háskóla eða framhaldsskóla?					
Já	129	22%	50%	28%	3,9
Nei	8	38%	13%	50%	3,9
Hversu oft notar þú vanalega netið heima eða annars staðar?					
Einu sinni á dag eða oftar	136	22%	48%	30%	3,9
Nokkra d. í viku eða sjaldnar	6	67%	17%	17%	4,5
Gagnaöflunarleið *					
Net	43	37%	42%	21%	4,2
Fyrirlögn	99	18%	48%	33%	3,8

* Marktækur munur á meðaltölum

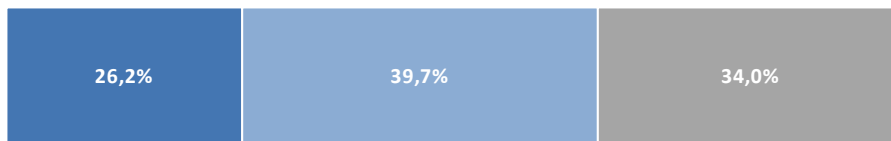
■ Mikið betur en áður
■ Nokkuð betur en áður
■ Hvorki né – Myndin breytti engu
■ Nokkuð verr en áður
■ Mikið verr en áður

Sp. 4. Eftir að hafa horft á myndina Fáðu Já, finnst þér þú skilja betur eða verr hver munurinn er á kynlífi í raunveruleikanum og kynlífi sem sýnt er í kvikmyndum eða klámi?

	Fjöldi	%	+/-
Mikið betur en áður (5)	37	26,2	7,3
Nokkuð betur en áður (4)	56	39,7	8,1
Hvorki betur né verr en áður – Myndin breytti engu (3)	48	34,0	7,8
Nokkuð verr en áður (2)	0	0,0	0,0
Mikið verr en áður (1)	0	0,0	0,0
Betur en áður	93	66,0	7,8
Hvorki betur né verr en áður – Myndin breytti engu	48	34,0	7,8
Verr en áður	0	0,0	0,0
Fjöldi svara	141	100,0	
Tóku afstöðu	141	96,6	
Tóku ekki afstöðu	5	3,4	
Fjöldi aðspurðra	146	100,0	
Spurðir	146	93,6	
Ekki spurðir	10	6,4	
Fjöldi svarenda	156	100,0	
Meðaltal (1-5)	3,9		
Vikmörk ±	0,1		

Þeir sem höfðu séð myndina Fáðu já (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

- Mikið betur en áður
- Nokkuð betur en áður
- Hvorki betur né verr en áður – Myndin breytti engu
- Nokkuð verr en áður
- Mikið verr en áður

	Fjöldi	Meðaltal (1-5)			
Heild	141	26%	40%	34%	3,9
Kyn					
Strákur	61	30%	33%	38%	3,9
Stelpa	80	24%	45%	31%	3,9
Búseta					
Reykjavík	71	23%	44%	34%	3,9
Nágrannasv.félög R.víkur	31	29%	42%	29%	4,0
Önnur sveitarfélög	39	31%	31%	38%	3,9
Hversu margir búa á heimili þínu?					
2-3 einstaklingar	32	16%	44%	41%	3,8
4 einstaklingar	54	33%	35%	31%	4,0
5 einstaklingar	42	29%	38%	33%	4,0
6 einstaklingar eða fleiri	13	15%	54%	31%	3,8
Búa foreldrar þínir saman? *					
Já	101	29%	45%	27%	4,0
Nei	40	20%	28%	53%	3,7
Hefur annað hvort foreldra þinna lokið námi frá háskóla eða framhaldsskóla?					
Já	129	25%	43%	33%	3,9
Nei	7	43%	14%	43%	4,0
Hversu oft notar þú vanalega netið heima eða annars staðar? *					
Einu sinni a dag eða oftar	136	25%	40%	35%	3,9
Nokkra d. í viku eða sjaldnar	5	60%	40%		4,6
Gagnaöflunarleið *					
Net	42	50%	24%	26%	4,2
Fyrirlögn	99	16%	46%	37%	3,8

* Marktækur munur á meðaltölum

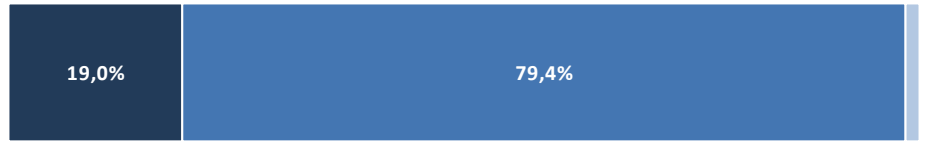
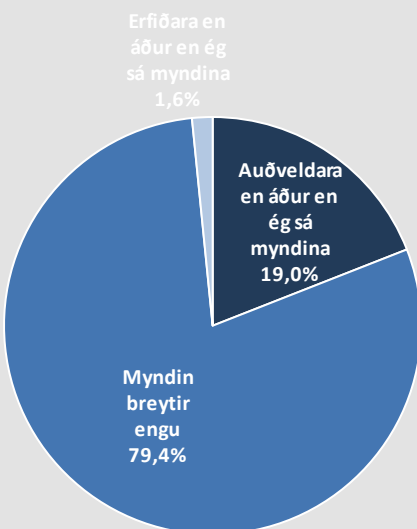
- Mikið betur en áður
- Nokkuð betur en áður
- Hvorki betur né verr en áður – Myndin breytti engu
- Nokkuð verr en áður
- Mikið verr en áður

Sp. 5. Hvernig heldur þú að það verði að tala um kynlíf við eftirtalda aðila eftir að hafa séð myndina Fáðu já? Foreldra þína

	Fjöldi	%	+/-
Auðveldara en áður en ég sá myndina	24	19,0	6,9
Myndin breytir engu	100	79,4	7,1
Erfiðara en áður en ég sá myndina	2	1,6	2,2
Fjöldi svara	126	100,0	
Tóku afstöðu	126	86,3	
Tóku ekki afstöðu	20	13,7	
Fjöldi aðspurðra	146	100,0	
Spurðir	146	93,6	
Ekki spurðir	10	6,4	
Fjöldi svarenda	156	100,0	

Þeir sem höfðu séð myndina Fáðu já (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

Vegna einsleitni í dreifingu svara eru greiningar ekki sýndar.

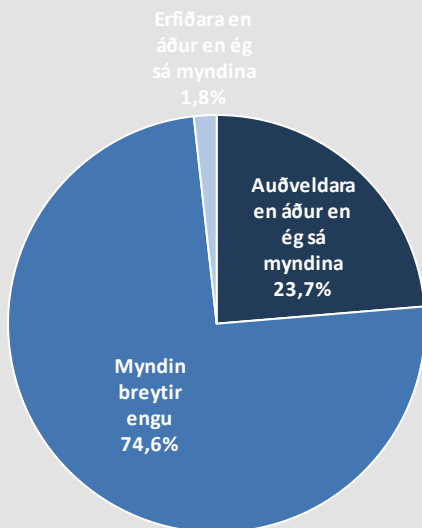
■ Auðveldara en áður en ég sá myndina ■ Myndin breytir engu ■ Erfiðara en áður en ég sá myndina

Sp. 6. Hvernig heldur þú að það verði að tala um kynlíf við eftirtalda aðila eftir að hafa séð myndina Fáðu já? Kennara

	Fjöldi	%	+/-
Auðveldara en áður en ég sá myndina	27	23,7	7,8
Myndin breytir engu	85	74,6	8,0
Erfiðara en áður en ég sá myndina	2	1,8	2,4
Fjöldi svara	114	100,0	
Tóku afstöðu	114	78,1	
Tóku ekki afstöðu	32	21,9	
Fjöldi aðspurðra	146	100,0	
Spurðir	146	93,6	
EKKI spurðir	10	6,4	
Fjöldi svarenda	156	100,0	

Þeir sem höfðu séð myndina Fáðu já (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

Vegna einsleitni í dreifingusvara eru greiningar ekki sýndar.

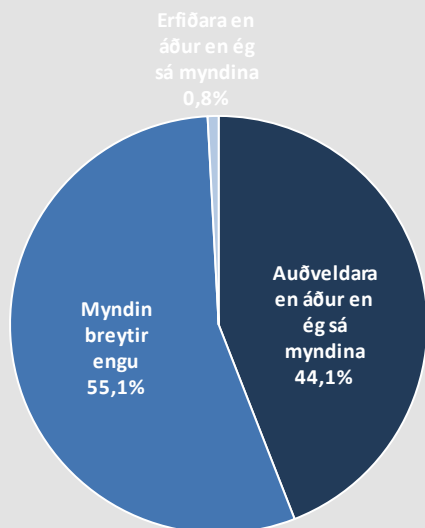
■ Auðveldara en áður en ég sá myndina ■ Myndin breytir engu ■ Erfiðara en áður en ég sá myndina

Sp. 7. Hvernig heldur þú að það verði að tala um kynlíf við eftirtalda aðila eftir að hafa séð myndina Fáðu já? Þann sem þig langar að stunda kynlíf með

	Fjöldi	%	+/-
Auðveldara en áður en ég sá myndina	52	44,1	9,0
Myndin breytir engu	65	55,1	9,0
Erfiðara en áður en ég sá myndina	1	0,8	1,7
Fjöldi svara	118	100,0	
Tóku afstöðu	118	80,8	
Tóku ekki afstöðu	28	19,2	
Fjöldi aðspurðra	146	100,0	
Spurðir	146	93,6	
Ekki spurðir	10	6,4	
Fjöldi svarenda	156	100,0	

Þeir sem höfðu séð myndina Fáðu já (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

Þeim sem sagði: „Erfiðara en áður en ég sá myndina“ er sleppt í greiningunum.

■ Auðveldara en áður en ég sá myndina ■ Myndin breytir engu ■ Erfiðara en áður en ég sá myndina

	Fjöldi	Auðveldara en áður en ég sá myndina	Myndin breytir engu
Heild	118	44%	55%
Kyn *			
Strákur	52	58%	42%
Stelpa	65	34%	66%
Búseta			
Reykjavík	64	42%	58%
Nágrannasv.félög R.víkur	25	44%	56%
Önnur sveitarfélög	28	50%	50%
Hversu margir búa á heimili þínu?			
2 einstaklingar	5	60%	40%
3 einstaklingar	20	50%	50%
4 einstaklingar	46	39%	61%
5 einstaklingar	35	43%	57%
6 einstaklingar eða fleiri	11	55%	45%
Hefur annað hvort foreldra þinna lokið námi frá háskóla eða framhaldsskóla?			
Já	109	45%	55%
Nei	5	20%	80%
Gagnaöflunarleið			
Net	37	38%	62%
Fyrirlögn	80	48%	53%

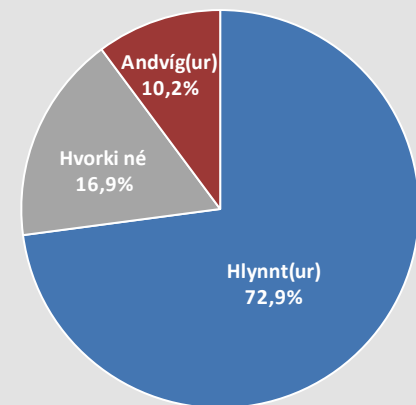
■ Auðveldara en áður en ég sá myndina ■ Myndin breytir engu

Ath. í nokkrum flokkum eru fáir svarendur og því þarf að túlka niðurstöður með varúð.

Leiðbeiningar um túlkun niðurstaðna

Ertu hlynnt(ur) eða andvíg(ur) ...?

	Fjöldi	%	+/-
Mjög hlynnt(ur) (5)	217	27,6	3,1
Frekar hlynnt(ur) (4)	356	45,3	3,5
Hvorki né (3)	133	16,9	2,6
Frekar andvíg(ur) (2)	61	7,8	1,9
Mjög andvíg(ur) (1)	19	2,4	1,1
Hlynnt(ur)	72,9	3,1	
Hvorki né	16,9	2,6	
Andvíg(ur)	10,2	2,1	
Fjöldi svara	786	100,0	
Tóku afstöðu	786	69,2	
Tóku ekki afstöðu	350	30,8	
Fjöldi aðspurðra	1.136	100,0	
Spurðir	1.136	95,8	
Ekki spurðir	50	4,2	
Fjöldi svarenda	1.186	100,0	
Meðaltal (1-5)	3,9		
Vikmörk ±	0,1		

Í **tíðnitöflu** má sjá hvernig svör þátttakenda dreifast á ólíka svarkosti. Þar má einnig sjá hversu margir tóku afstöðu til spurningarinnar og hversu margir voru spurðir. Í töflunni hér fyrir ofan má sjá að tæplega 28% þátttakenda eru mjög hlynnt því sem spurt var um og ríflega 45% frekar hlynnt. Ef teknir eru saman þeir sem segjast frekar og mjög hlynntir má sjá að í heildina eru tæplega 73% hlynnt málefni. Vekja ber athygli á að hátt hlutfall aðspurðra, eða 30,8%, tók ekki afstöðu til spurningarinnar og er talan því rauðlituð því til áherslu.

Meðaltal er reiknað með því að leggja saman margfeldi af vægi svars og fjölda sem velja það svar og deila upp í summuna með heildarfjölda svara. Í töflunni hér fyrir ofan reiknast meðaltal skv. eftirfarandi formúlu: $[Mjög\ hlynnt(ur)\ (fj.\ x\ 5) + Frekar\ hlynnt(ur)\ (fj.\ x\ 4) + hvorki\ né\ (fj.\ x\ 3) + frekar\ andvíg(ur)\ (fj.\ x\ 2) + mjög\ andvíg(ur)\ (fj.\ x\ 1)] / Heildarfjöldi\ svara$. Í þessu dæmi tekur meðaltalið gildi á kvarðanum 1 til 5 en meðaltalið tekur gildi á því bili sem kvarðinn er hverju sinni.

Vikmörk (sjá +/- dálk í tíðnitöflu)

Til að geta áttað sig betur á niðurstöðum rannsóknna er nauðsynlegt að skilja hvað vikmörk eru. Vikmörk eru reiknuð fyrir hverja hlutfallstölu og meðaltöl og ná jafn langt upp fyrir og niður fyrir töluna nema ef vikmörkin fara niður að 0% eða upp að 100%. Oftast er miðað við 95% vissu. Segja má með 95% vissu að niðurstaða sem fengin er úr rannsókn liggja innan þessara vikmarka ef allir í þýðinu eru spurðir. Í dæminu hér til hliðar má segja með 95% vissu að hefðu allir í þýði verið spurðir, hefðu á bilinu 24,5% til 30,7% (27,6% +/- 3,1%) verið mjög hlynnt málefni. Einnig má nota vikmörk til að skoða hvort marktækur munur sé á fjölda þeirra sem velja ólíka svarkosti. Ef vikmörkin skarast ekki er marktækur munur á fjölda num. T.d. væri hægt að segja með 95% vissu að marktækt fleiri einstaklingar séu frekar hlynntir málefni en mjög hlynntir því.

	Fjöldi	Meðaltal (1-5)					Þróun
Heild	786	28%	45%	17%	8%	3,9	0,1 *
Kyn							
Karlar	396	29%	44%	17%	7%	3,9	0,3 *
Konur	390	26%	47%	17%	8%	3,9	-0,1
Aldur*							
18-24 ára	166	22%	45%	16%	13%	3,7	0,1
25-34 ára	159	23%	43%	16%	14%	3,7	0
35-44 ára	164	25%	42%	24%	7%	3,8	-0,1
45-54 ára	136	30%	48%	15%	5%	4,0	0,1
55 ára eða eldri	161	32%	48%	12%	4%	4,0	0

* Marktækur munur á meðaltölum

■ Mjög hlynnt(ur) ■ Frekar hlynnt(ur) ■ Hvorki né ■ Frekar andvíg(ur) ■ Mjög andvíg(ur)

Greiningar og marktækt

Oft er gerð greining á hverri spurningu eftir lýðfræðibreytum, s.s. kyni, aldri og búsetu, sem og eftir öðrum spurningum í sömu könnun. Hér fyrir neðan má sjá greiningu eftir kyni og aldri þátttakenda. Þar sést t.d. að 29% karla eru mjög hlynntir málefni á móti 26% kvenna. Í greiningum er jafnframt sýnt meðaltal mismunandi hópa og tekið fram hvort sá munur á meðaltölum sem kom fram á hópum í könnuninni er tölfraðilega marktækur. Þegar munurinn er marktækur er titillinn stjórnumerktur, eins og í tilfelli aldurs spurningarinnar í greiningunni hér fyrir neðan. Að auki eru súlur sem sýna meðaltöl lítaðar dökkgráar til áherslu.

Algengur misskilningur er að ef tölfraðiprófið er ekki marktækt þá sé ekkert að marka þá niðurstöðu. Það er hins vegar rangt, því merking tölfraðilegrar marktæktar felst í því hvort hægt sé að alhæfa mun sem kemur fram í könnun yfir á þýði. Í dæminu hér fyrir neðan má sjá að eftir því sem fólk eldist er það hlynntara málefni og staðhæfa má með 95% vissu að þessi munur eftir aldurshópum á sér einnig stað í þýðinu (t.d. meðal þjóðarinnar).

Langst til hægri á myndinni hér fyrir ofan er sýndar breytingar á meðaltölum frá síðustu mælingu. Í þessu dæmi má sjá að meðaltal karla hefur lækkað um 0,3 stig frá síðustu mælingu (er nú 3,9 og var síðast 3,6). Stjórnumerkingin við súluna vísar til þess að munur milli mælinga er tölfraðilega marktækur. Því má segja að karlmenn séu nú að jafnaði hlynntari málefni en þeir voru í síðustu mælingu.